

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 96/2016-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Lálíka, zo sudcu Petra Brňáka a sudkyne Marianny Mochnáčovej prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], zastúpených advokátom Mgr. Igorom Paliderom, Klinec II. 215, Zubrohlava, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 109/2002 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 109/2002 p o r u š e n é b o l o .

2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie každému v sume po 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] trovy právneho zastúpenia v sume 768,77 eur (slovom sedemstošesťdesiatosem eur a sedemdesiatsedem centov) na účet ich právneho zástupcu advokáta Mgr. Igora Palidera, Klinec II. 215, Zubrohlava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. januára 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“) vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 109/2002.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavnému súdu vyplynulo, že sťažovatelia, v právnom postavení žalovaných v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 109/2002, boli účastníkmi konania o určenie vlastníckeho práva a právnych skutočností.

Ako ďalej sťažovatelia uviedli, „... dňa 3.6.2002 podala pôvodná žalobkyňa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] proti nám sťažovateľom 1-4/ na Okresný súd Žilina prostredníctvom jej právneho zástupcu žalobný návrh o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti a určenie majetku patriaceho do dedičstva aj s návrhom na vydanie predbežného opatrenia.

Na základe návrhu pôvodnej žalobkyne napokon Okresný súd Žilina vydal aj predbežné opatrenie a zakázal nám od roku 2005 nakladať s majetkom zapísaným na [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] a to podľa uznesenia 8C 109/02-117.

Celé súdne konanie 8 C 109/2002 je od začiatku poznačené prietiahmi v konaní a trvá viac ako trinásť rokov. Prietahy konania nastávali medzi všetkými pojednávaniami vytýčenými Okresným súdom Žilina a trvajú až doteraz. ...

Nepripravenosť pojednávaní následne viedla k opakovaným predvolávaniam na súdne konania s veľkým počtom pojednávaním bez posunu k rozhodnutiu vo veci samej. Na poslednom pojednávaní dňa 25.2.2015 napokon súd aj vyhlásil rozsudok vo veci, zamietol žalobu a zaviazal žalobcov k náhrade trov konania, avšak doteraz súd rozsudok účastníkom nedoručil vyhotovený rozsudok v písomnej forme. ...

Ani po opakovaných žiadostiach zo dňa 10.7.2015 a 5.10.2015 súd rozsudok v predmetnej veci nevypracoval a ani zo strany predsedu súdu nám nebolo po našej sťažnosti k jeho rukám z 22.12.2015 podané bližšie vysvetlenie odôvodňujúce prietahy v konaní.“.

S ohľadom na uvedené sa sťažovatelia domnievali, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 109/2002 došlo k porušeniu ich základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, v dôsledku čoho nemohli pre nedoriešené spoluvlastnícke vzťahy a nezhody nakladať s pozemkami, ktoré boli predmetom súdneho konania, keďže „... na [REDAKOVANÉ] je od roku 2005 zapísaná obmedzujúca poznámka“.

Ako ďalej konštatovali, v dôsledku dlhoročného súdneho konania a právnej neistoty utrpeli nielen ich rodinné vzťahy, ale aj ich zdravotný stav, a preto žiadali priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 7 000 eur pre každého z nich.

3. Na základe uvedeného sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd rozhodol nálezom o porušení ich základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6

ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 109/2002, okresnému súdu prikázal v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 109/2002 konať a sťažovateľom priznal primerané finančné zadost'učinenie vo výške 7 000 eur pre každého z nich, ako aj úhradu trov konania.

4. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 96/2016-11 z 10. februára 2016 prijal sťažnosť na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v senáte ústavného súdu v zložení Marianna Mochnáčová (predsedníčka senátu), Peter Brňák (sudca) a Milan Ľalík (sudca). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2016 účinného od 1. marca 2016 I. senát ústavného súdu rozhoduje v tomto zložení: Milan Ľalík (predseda senátu), Marianna Mochnáčová (sudkyňa) a Peter Brňák (sudca).

Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

5. Na základe výzvy ústavného súdu sa podaním sp. zn. 1 SprS 116/2016 z 31. marca 2016 doručeným ústavnému súdu 6. apríla 2016 k podanej ústavnej sťažnosti vyjadrila podpredsedníčka okresného súdu, v ktorom k nosnej sťažostnej námietke sťažovateľov uviedla, že „... zo spisu je zrejmé, že dňa 25.02.2015 bolo vo veci vyhlásené rozhodnutie, ktoré bolo expedované zo súdu po viacerých ústnych pohovoroch predsedu súdu so zákonným sudcom až 15.03.2016, teda je nepochybné, že zákonný sudca skutočne nekonal bez prieťahov, keďže bez známych dôvodov rozsudok nevyhotovil v písomnej forme v zákonom stanovenej lehote, dokonca ani bez požiadanie o predĺženie lehoty. Tento problém je však u menovaného sudcu opakovaný, preto už bol viackrát disciplinárne potrestaný, dokonca aj v súčasnosti prebieha voči nemu disciplinárne konanie.“.

Ústavnému súdu zároveň doručila chronológiu jednotlivých úkonov v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 109/2002, na nahliadnutie predložila príslušný podkladový súdny spis a ústavnému súdu oznámila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. Podaním z 22. apríla 2016 doručeným ústavnému súdu 27. apríla 2016 právny zástupca sťažovateľov na základe výzvy ústavného súdu oznámil súhlas sťažovateľov s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľov upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Z uvedeného dôvodu senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk, ako aj na vec sa vzťahujúceho podkladové súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 109/2002.

II.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Predmetom konania pred ústavným súdom je posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 109/2002 došlo k porušovaniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04, IV. ÚS 221/04).

12. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z ustanovenia § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. Ak závisí rozhodnutie od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné vedomosti, ustanoví súd podľa § 127 OSP po vypočutí účastníkov znalca.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (respektíve práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú

právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (A), správanie účastníka súdneho konania (B) a postup samotného súdu (C). V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

13.A Predmetom posudzovaného konania bolo rozhodovanie o návrhu na určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam a určenie majetku patriaceho do dedičstva.

Podľa názoru ústavného súdu posudzovaná vec tvorí súčasť bežnej rozhodovacej agendy prvostupňových súdov a hoci ju nemožno označiť ako právne zložitú, s ohľadom na jej súvis s inými právoplatne skončenými konaniami vedenými okresným súdom (sp. zn. 9 C 402/89 a sp. zn. 11 C 772/90), ako aj konaniami pred inými štátnymi orgánmi (konanie podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov), potrebu pripojiť spisy z dedičských konaní a ustáliť okruh účastníkov konania v súvislosti s procesným nástupníctvom po zomrelej žalobkyni ústavný súd konanie vedené pod sp. zn. 8 C 109/2002 vyhodnotil ako skutkovo zložitejšie.

13.B Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania účastníkov súdneho konania, ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by samotní sťažovatelia akýmkoľvek spôsobom výraznejšie prispeli k zbytočným prieťahom v konaní.

13.C Napokon, pokiaľ ide o tretie kritérium podstatné pre skúmanie existencie zbytočných prieťahov v konaní, ktorým je samotný procesný postup okresného súdu, ústavný súd zdôrazňuje, že hoci namietané konanie posudzoval ako celok, pre zdôraznenie hodnotenia posledného tretieho kritéria „pomyselne“ rozdelil posudzované konanie okresného súdu na dve časovo na seba nadväzujúce etapy, a to etapu do verejného vyhlásenia rozhodnutia (t. j. do 25. februára 2015) a etapu po verejnom vyhlásení rozhodnutia (t. j. od 26. februára 2015).

14. Zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 109/2002, ako i predloženej chronológie úkonov v napadnutom konaní (bod 5) ústavný súd zistil, že počas prvých troch rokov súdneho konania bola činnosť okresného súdu zameraná na rozhodovanie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, čo nemožno považovať za primeranú dobu na právoplatné rozhodnutie o návrhu na dočasnú úpravu pomerov účastníkov konania. Ústavný súd zistil, že postup okresného súdu v tejto fáze konania bol poznačený nielen jeho neefektívnou činnosťou (druhostupňový súd dvakrát zrušil uznesenie okresného súdu o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia), ale miestami aj jeho krátkodobou nečinnosťou, kedy vo veci nevykonával vo veci žiadne úkony.

Ani po právoplatnosti rozhodnutia o nariadení predbežného opatrenia však okresný súd nepostupoval vo veci tak, aby mohol v primeranej lehote o veci meritórne rozhodnúť, o čom svedčil ďalší priebeh konania.

Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 7. marca 2007 (t. j. viac ako štyri a pol roka od začatia konania), druhé 23. júna 2008 a tretie 27. mája 2009. V rámci posudzovaného obdobia okresný súd s viacerými obdobiami nečinnosti (od 16. marca 2007 do 9. novembra 2007, od 4. januára 2008 do 27. mája 2008 či od 15. júla 2008 do 24. apríla 2009) vykonával čiastové úkony smerujúce k prerokovaniu veci.

Následne okresný súd vo veci nariadil niekoľko termínov pojednávania (na 23. jún 2010, 29. september 2010, 26. január 2011, 27. apríl 2011, 18. január 2012, 19. jún 2013, 25. september 2013, 25. jún 2014, 10. september 2014, 5. november 2014 a následne i na 25. február 2015, pozn.), ktoré buď pred dátumom ich konania zrušil, alebo ich na žiadosť splnomocnenej zástupkyne žalobkyne následne odročoval.

Jednotlivé časové intervaly medzi nariadenými pojednávaniami boli rovnako, ako to bolo v predchádzajúcich prípadoch, poznačené zo strany okresného súdu krátkodobými obdobiami nečinnosti a neefektívneho postupu okresného súdu.

Na ostatnom pojednávaní nariadenom na 25. február 2015 okresný súd vo veci rozhodol tak, že žalobu zamietol a žalobcov v 1. až 3. rade zaviazal na úhradu trov konania žalovaným.

Do času podania ústavnej sťažnosti, t. j. do 27. januára 2016, však okresný súd i napriek verejnému vyhláseniu rozhodnutia nekonal bez zbytočných prietáhov a bez známych dôvodov rozsudok v písomnej podobe nevyhotovil, a teda písomné vyhotovenie rozsudku účastníkov konania nedoručil.

15. Na základe uvedeného priebehu konania ústavný súd dospel k záveru, že doterajšia dĺžka konania, ako aj stav, v akom sa vec v čase podania sťažnosti ústavnému súdu nachádzala, neboli zapríčinené právnou alebo faktickou zložitou veci, ale skutočnosťami, ktoré spočívali v prevažnej väčšine prípadov v samotnom postupe okresného súdu a v jeho nesústredenej a neefektívnej činnosti, čo vyústilo do zbytočných prietáhov v konaní.

Napriek tomu, že okresný súd v posudzovanej prvej etape konania do 25. februára 2015 vykonával procesné úkony spojené s prípravou pojednávania, vykonával pojednávania a zabezpečoval dôkazy, na ktoré sa účastníci odvolávali, súdne konanie trvalo 13 rokov do verejného vyhlásenia prvostupňového rozhodnutia vo veci samej a v čase podania ústavnej sťažnosti nebolo právoplatne skončené.

16. Na základe uvedeného ústavný súd hodnotí postup okresného súdu v označenej prvej etape súdneho konania ako taký, ktorému jednoznačne chýbala efektívnosť a ktorý v konečnom dôsledku nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov a prispel k celkovej dĺžke napadnutého konania (13 rokov, z čoho je 7 rokov po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 129/09-33 z 23. júla 2009) bez právoplatného skončenia veci.

17. Okresný súd navyše ani po verejnom vyhlásení rozhodnutia 25. februára 2015 (t. j. v rámci druhej ústavným súdom posudzovanej etapy konania okresného súdu) nepostupoval vo veci tak, aby svojou činnosťou predchádzal zbytočným prietahom v konaní, ktoré bolo z dôvodov na jeho strane postihnuté niekoľkonásobnou nečinnosťou a neefektívnosťou, čo konštatoval i samotný ústavný súd už v roku 2009 (bod 16 a 18).

Z hľadiska prietáhov v konaní teda ústavný súd pripočítal na ťarchu okresného súdu i obdobie v trvaní temer 13 mesiacov od 25. februára 2015 do 15. marca 2016, t. j. obdobie bezdôvodnej a ničím neospravedlnenej nečinnosti okresného súdu od verejného vyhlásenia

rozhodnutia do písomného vyhotovenia a následného expedovania rozsudku sp. zn. 8 C 109/2002 z 25. februára 2015 účastníkom konania.

Uvedenú dĺžku trvania vypracovania písomného vyhotovenia rozsudku presahujúcu zákonom ustanovenú lehotu nemožno v rozumnej miere ospravedlniť žiadnymi relevantnými okolnosťami tohto prípadu zdôrazňujúc, že v posudzovanej veci išlo o viac ako 13-ročný súdny spor poznamenaný viacerými pried'ahmi v konaní a neefektívnou činnosťou zo strany zákonného sudcu, ktorý, ako potvrdila i samotná podpredsedníčka okresného súdu, bol opakovane „... *disciplinárne potrestaný, dokonca aj v súčasnosti prebieha voči nemu disciplinárne konanie*“.

18. Ústavný súd pri posudzovaní namietaného konania prihliadol i na skutočnosť, že svojím predchádzajúcim nálezom č. k. IV. ÚS 129/09-33 z 23. júla 2009 konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky (v procesnom postavení žalobkyne v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 109/2002, pozn.) na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 109/2002, okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných pried'ahov a sťažovateľke priznal primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

19. V kontexte sťažnosťou napadnutého konania okresného súdu sp. zn. 8 C 109/2002 preto ústavný súd konštatuje, že už predchádzajúcim nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 129/09-33 z 23. júla 2009 bol voči okresnému súdu vyslovený príkaz konať vo veci bez zbytočných pried'ahov, ktorý však zo strany okresného súdu nebol dodržaný.

20. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním postupu okresného súdu upriamuje pozornosť na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov, a to v prípade, ak nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na všeobecný súd, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 380/08, I. ÚS 7/2011).

21. Vzhľadom na uvedené zistenia ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 109/2002 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

III.

22. Vzhľadom na nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 129/09-33 z 23. júla 2009, ktorým ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 109/2002 bez zbytočných prietáhov, v tomto konaní to už duplicitne nemusel urobiť, preto v tejto časti návrhu sťažovateľov nevyhovelo.

Ústavný súd nad rámec uvedeného poznamenáva, že okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom 25. februára 2015 a po viac ako ročnej nečinnosti 15. marca 2016 následne predmetné rozhodnutie v merite veci expedoval samotným účastníkom konania (bod 5).

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

24. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

25. Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo na

spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

26. Sťažovatelia žiadali priznať finančné zadosťučinenie po 7 000 eur každému z nich z dôvodu, že právna neistota, v ktorej sa dlhodobo nachádzali, spôsobila ujmu na ich fyzickom, ako aj psychickom zdraví a nepriaznivo ovplyvnila ich majetkové pomery a vzťahy v rodine.

27. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

28. Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

29. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

30. Vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 8 C 109/2002 (temer 14 rokov, zohľadňujúc i obdobie 13 mesiacov nečinnosti okresného súdu, v rámci ktorého zákonný sudca bez známych a ospravedlniteľných dôvodov po verejnom vyhlásení rozhodnutia vo veci samej nevyhotovil bez požiadania o predĺženie zákonnej lehoty písomné vyhotovenie rozsudku), ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie po 4 000 € každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nepredstavuje realizáciu základného práva priznaného čl. 46 ods. 3 ústavy,

t. j. primerané finančné zadost'učinenie nemožno stotožňovať s odškodným, s náhradou či už za skutočnú škodu, alebo za ušlý zisk.

31. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom, ktorí boli vo veci namietaného porušenia ich práv úspešní, vznikli trovy konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátom Mgr. Igorom Paliderom, Klinec II. 215, Zubrohlava.

32. Sťažovatelia si v podanej ústavnej sťažnosti uplatnili úhradu trov právneho zastúpenia spolu v sume 878,59 eur vrátane dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) takto:

„Sťažovatelia 1-4/ si uplatňujeme aj nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za podanie tejto ústavnej sťažnosti vo výške 878,59 eur, vyčíslené podľa § 11 ods. 3 vyhl. 655/2004 Z. z. - 1/6 výp. základu - za 2 úkony právnej pomoci po 357,50,-Eur, § 13 ods. 3 vyhl. - zastupovanie 4 klientov, príprava a prevzatie zastúpenia a spísanie ústavnej sťažnosti, 2 x po 357,50 Eur, 2 x rež. paušál po 8,58 eur, + DPH 20%.“

33. Advokát vykonal 8 úkonov právnych služieb (pre každého zo sťažovateľov po 2 úkony), a to prevzatie a prípravu zastupovania, spísanie a podanie sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2016 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) znížená o 50 % tarifnej odmeny (§ 13 ods. 2 vyhlášky) pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov predstavuje sumu 71,50 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 8,58 eur predstavuje sumu 80,08 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2016. Odmena advokátovi za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za 2 úkony právnych služieb) predstavuje celkovú sumu 160,16 eur za jedného účastníka konania, t. j. za štyroch účastníkov konania 640,64 eur, ktorú je potrebné následne zvýšiť

o 20 % DPH, keďže právny zástupca sťažovateľov je platcom DPH; celková odmena za poskytnuté právne služby štyrom sťažovateľom teda predstavuje sumu 768,77 eur.

34. Ústavný súd s ohľadom na uvedené priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia v sume 768,77 eur vrátane DPH, a nie nimi uplatnenú sumu 878,59 eur vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd pri výpočte výšky priznanej náhrady trov konania vychádzal z dikcie ustanovenia § 13 ods. 2 vyhlášky, v zmysle ktorej sa základná tarifná odmena v prípade zastupovania štyroch sťažovateľov znižovala o 50 %. V prípade sťažovateľmi podanej ústavnej sťažnosti nešlo o spojenie dvoch alebo viacerých vecí, a teda aplikáciu ustanovenia § 13 ods. 3 vyhlášky pri určení výšky základnej sadzby tarifnej odmeny tak, ako to žiadali sťažovatelia v petite podanej sťažnosti, ústavný súd neuplatnil.

35. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde) tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

36. Ústavný súd nevyhovел v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovatelia žiadali priznať finančné zadost'učinenie nad ústavným súdom priznanú sumu uvedenú v bode 2 výroku nálezu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2016